

Sygn. akt: I Ns 305/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2020 r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Leszek Bil
Protokolant:	Sekr. Patrycja Zygmuntowicz

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2020 r. w Szczytnie na rozprawie

sprawy z wniosku (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.

z udziałem M. F. (1), A. F. (1), T. F. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku

postanawia:

- I. zatwierdzić uchylenie się przez M. F. (1) od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu Z. F. (1),
- II. stwierdzić, że spadek po Z. F. (1) zmarłym dnia 25 maja 2015 roku w E., ostatnio stale zamieszkałym w S., na podstawie ustawy nabyła żona T. F. (1) oraz córka A. F. (1) – po 1/2 części każda z nich,
- III. koszty postępowania wnioskodawca i uczestnicy ponoszą we własnym zakresie.

Sygn. akt I Ns 305/19

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po Z. F. (1), zmarłym w dniu 25 maja 2015 roku w E., ostatnio stale zamieszkałym w miejscowości S.. Jako spadkobierców dziedziczących na podstawie ustawy wskazano córkę A. F. (1), żonę T. F. (1) oraz syna M. F. (1). W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca podniósł, że posiada wierzycelność wobec dłużnika Z. F. (2), wynikającą z tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy w Tychach w dniu 29 maja 2014 roku w sprawie I(...)

Uczestnik M. F. (1) na rozprawie w dniu 21 listopada 2019 roku złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po Z. F. (2) i odrzucił spadek.

Uczestniczki T. F. (2) i A. F. (2) nie zajęły żadnego stanowiska w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 25 maja 2015 roku w miejscowości E. zmarł Z. F. (1). W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z T. F. (3) z domu O.. Spadkodawca miał dwoje dzieci – M. F. (1) oraz A. F. (1). Uczestnik M. F. (1) nie złożył oświadczenia

w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po Z. F. (1) w ustawowym terminie. Spadkodawca nie pozostawił testamentu

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.7, odpis skrócony aktu urodzenia M. F. (1) k. 33, odpis skrócony aktu urodzenia A. F. (1) k. 34, zapewnienie spadkowe złożone przez M. F. (1) na rozprawie w dniu 21 listopada 2019r. 00:13:21 – 00:16:58)

Z. F. (1) był dłużnikiem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (...) w T. z tytułu nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Tychach w dniu 12 marca 2008 roku w sprawie I(...) Wierzytelność ta została następnie przeniesiona na rzecz (...) Sp. z o.o. w Luksemburgu, a następnie na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S..

(dowód: nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym k. 8, postanowienie w sprawie I (...) k. 9)

Uczestnik M. F. (2) nie utrzymywał kontaktu ze swoim ojcem od momentu kiedy skończył 5-6 lat. Rodzice uczestnika rozwiedli się i zamieszkali osobno. M. F. (2) mieszkał z matką w S.. Ojca spotykał wówczas przypadkowo w mieście. Około roku 2002-2006 wyjechał ze S. za granicę. Przebywał wówczas w Irlandii i Anglii. W 2013 roku wrócił do Polski, a na początku roku 2015 ponownie wyjechał do Anglii. O śmierci spadkodawcy dowiedział się przebywając w Anglii. Poinformowała go o tym telefonicznie jego matka. Uczestnik nie był na pogrzebie ojca. Wiedział, że spadkodawca „popijał” oraz ponownie się ożenił i miał z tego małżeństwa córkę. O długach ojca dowiedział się z korespondencji z Sądu w toku niniejszego postępowania spadkowego.

(dowód: zeznania uczestnika M. F. (1) na rozprawie w dniu 21 listopada 2019r. 00:25:25 – 00:30:28)

Sąd zważył, co następuje:

Z uwagi na stanowisko uczestnika M. F. (1), który na rozprawie w dniu 21 listopada 2019 roku złożył wniosek o przyjęcie oświadczenia o odrzucenie spadku, Sąd w pierwszej kolejności winien zbadać czy zaszły okoliczności uzasadniające zatwierdzenie uchylecia się przez uczestnika od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego po Z. F. (2).

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015§ 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku (w brzmieniu przepisów obowiązujących w chwili śmierci spadkodawcy).

Zgodnie z treścią art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem,
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.), natomiast uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3), takie oświadczenia złożone przed sądem uchyli wówczas działanie fikcji prawnej określonej w art. 1015 § 2 k.c.

Należy podkreślić, że ciężar dowodu w zakresie wykazania wady oświadczenia woli spoczywa na spadkobiercy (art. 6 k.c.). W zakresie wad oświadczeń woli przy składaniu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku mają zastosowanie przepisy ogólne za wyjątkiem przepisów regulujących błąd i groźbę. Błąd musi dotyczyć treści czynności

prawnej i musi być istotny. Jako przykład można tu wskazać błąd co do osoby spadkodawcy, co do powołania lub co do przedmiotu spadku – w tej sytuacji chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy. Jeżeli postępowanie dowodowe potwierdzi istnienie przesłanek umożliwiających osobie uprawnionej wzruszenie wadliwego oświadczenia Sąd zatwierdza oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia lub zatwierdza uchylenie się od skutków prawnych wadliwego niezachowania terminu.

W niniejszej sprawie zaistniały przesłanki do zatwierdzenia uchylenia się przez uczestnika od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po Z. F. (1). Wprawdzie uczestnik nie wykazał, aby podjął jakiegokolwiek działania mające na celu ustalenie stanu majątkowego zmarłego ojca, lecz jednocześnie wskazał na szczególne okoliczności wyjaśniając przyczyny takiego stanu rzeczy. Nie można w ustalonych okolicznościach zarzucić uczestnikowi niedołożenia należytej staranności czy lekkomyślności w tym zakresie. Z zebranego materiału dowodowego wynika bowiem, że uczestnik M. F. (1) od blisko 30 lat nie utrzymywał kontaktów z ojcem, nie spotykał się z nim, posiadał jedynie ogólną wiedzę na temat jego sytuacji życiowej, co sprowadzało się w zasadzie do wiadomości o ponownym małżeństwie ojca, narodzinach kolejnego dziecka i nadużywaniu alkoholu przez spadkodawcę. Uczestnik od kilkunastu lat nie mieszka w S., obecnie zamieszkuje w B., zaś uprzednio przez wiele lat przebywał za granicą. O sytuacji finansowej ojca i jego zadłużeniu dowiedział się dopiero na etapie niniejszego postępowania, po otrzymaniu korespondencji z Sądu. W tych okolicznościach wydaje się oczywiste, że uczestnik nie mógł wiedzieć o zaciąganych przez ojca zobowiązaniach. Nie miał również innej możliwości uzyskania wiedzy o przedmiocie spadku, gdyż nie utrzymywał on kontaktów także ze swoją przyrodnią siostrą czy macochą. Na tle zbieżnego co do istoty stanu faktycznego Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż wieloletni brak bliższych kontaktów syna z ojcem sprawia, że nie można postawić temu ostatniemu zarzutu braku wiedzy o stanie spadku będącego wynikiem braku z jego strony należytej staranności (postanowienie SN z dnia 1 grudnia 2011 r. I CSK 85/11, Legalis nr 464790). Mając na uwadze powyższe, w ocenie tutejszego Sądu nie można zarzucić uczestnikowi niedołożenia należytej staranności polegającej na nie poszukiwaniu dokumentów mogących świadczyć o rzeczywistym stanie spadku czy uzyskiwaniu informacji na jego temat.

Reasumując, okoliczności faktyczne sprawy uprawniały do zatwierdzenia uchylenia się przez M. F. (1) od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, gdyż niezłożenie oświadczenia w ustawowym terminie wynikało z jego usprawiedliwanej niewiedzy o przedmiocie spadku.

Uczestnik powziął informacje o zadłużeniu spadkodawcy w październiku 2019r., a więc wówczas nastąpiło wykrycie błędu w rozumieniu art. 88 § 2 k.c. Z kolei wniosek o przyjęcie i zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie odrzucenia spadku złożył on w dniu 21 listopada 2019 roku, czyli przed upływem roku od wykrycia błędu, Tym samym zostały zachowane przesłanki z art. 1019 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 pkt 1 i 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c., zatem oświadczenie to należało zatwierdzić (art. 1019 § 3 k.c.) o czym orzeczono w pkt. 1 sentencji.

Stosownie do art. 1025 § 1 k.c. Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Spadkobierca nie ma obowiązku wykazywania takiego interesu, natomiast w odniesieniu do podmiotu nieroszczonego sobie praw do spadku, warunek posiadania interesu (art. 510 § 1 k.p.c.) we wszczęciu takiego postępowania oznacza, że wynik tego postępowania ma dotyczyć także jego praw. W niniejszej sprawie wnioskodawca (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wyjaśnił, iż jego legitymacja do wystąpienia z wnioskiem wynika z tego, że spadkodawca był jego dłużnikiem, na dowód czego przedłożył kserokopię tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy w Tychach w dniu 29 maja 2014r. w sprawie o sygn. akt (...) którego treści żaden z uczestników postępowania nie kwestionował. W tej sytuacji Sąd uznał, iż wnioskodawca wykazał istnienie interesu prawnego w ustaleniu kręgu spadkobierców Z. F. (1).

Zgodnie z art. 926 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Jak wskazano powyżej, spadkodawca nie pozostawił testamentu, powołanie do spadku nastąpiło zatem w niniejszej sprawie na podstawie ustawy. Jak ustalono, w chwili śmierci spadkodawca był żonaty i miał dwoje dzieci. Wobec skutecznego odrzucenia spadku przez syna spadkodawcy M. F. (1) oraz braku dalszych jego zstępnych Sąd stwierdził nabycie spadku przez żonę T. F. (2) oraz córkę A. F. (1) w udziałach po 1/2 części spadku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 520 § 1 k.p.c., w myśl którego każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W niniejszej sprawie wnioskodawca, jak i uczestnicy nie byli w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania, zaś ich interesy nie były sprzeczne, a sprowadzały się do ustalenia kręgu spadkobierców po Z. F. (1). Brak jest zatem podstaw do obciążenia uczestników kosztami poniesionymi przez wnioskodawcę.